

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев-уз 5/2023
17.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез председника већа, Весне Станковић и Драгане Маринковић чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Ивана Чудић, адвокат из ..., против туженог „Metro Cash&Carry“ ДОО Београд, Дистрибутивни центар Нови Сад, са седиштем у Новом Саду, чији је пуномоћник Милан Лазић, адвокат из ..., ради заштите узбуњивача, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж-уз 1/23 од 25.01.2023. године, у седници већа одржаној 17.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж-уз 1/23 од 25.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П-уз 4/19 од 11.10.2022. године, ставом првом изреке, одбачена је тужба тужилаца у делу којим је тражено да се утврди да је тужени предузео штетну радњу према тужиоцу АА као узбуњивачу, на тај начин што је донео решење о отказу уговора о раду од бр. .. од 18.02.2019. године без стварног и објективног разлога и да је предузео штетну радњу према тужиоцу ББ као узбуњивачу, на тај начин што је донео решење о отказу уговора о раду од бр. .. од 18.02.2019. године без стварног и објективног разлога. Ставом другим и трећим изреке, обавезан је тужени да на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде угледа и части исплати износе од по 50.000,00 динара понаособ тужиоцима, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да пресуду објави у дневном листу који излази на целој територији Републике Србије са тиражом од најмање 100.000 примерака, о свом трошку. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 184.350,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж-уз 1/23 од 25.01.2023. године, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у обавезујућем делу о

главној ствари и парничним трошковима и одбијен захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с позивом на члан 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 23. став 5. Закона о заштити узбуњивача („Службени гласник Републике Србије“, број 128/14), и члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23) - ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђењу првостепеног суда тужиоци су од 30. јануара 2015. године били запослени код туженог у одељењу меса и месних прерађевина. Туженом је 03. јануара 2019. године испоручена већа количина телетине из Холандије чији је рок трајања истицао 06. јануара 2019. године. Дана 11. јануара 2019. године шеф одељења у ком су радили тужиоци дао је налог месарима да ову телетину исеку и припреме је за продају, а надлежној служби је прослеђен захтев за снижење цене и преправљен рок трајања са 06. јануара на 10., односно 11. јануар 2019. године. Тужилац АА је 22. јануара 2020. године, Управи послодавца у Дизелдорфу послао е-маил којим га је известио о описаном одобрењу продаје меса којем је истекао рок трајања. Дана 25. јануара 2019. године тужилац ББ, а потом и тужилац АА 28. јануара 2019. године, су Републичкој ветеринарској инспекцији послали е-мајлове обавештавајући је о истим чињеницама. По овим пријавама Републичка ветеринарска инспекција је 29. јануара 2019. године извршила контролу и констатовала да је тужени вршио промет телећег меса са истеклим роком трајања, чиме је извршио промет хигијенски небезбедне хране и привредни преступ из чл. 25 став 1 Закона о безбедности хране, па је у том правцу поднета пријава за привредни преступ против туженог и одговорног лица. Тужиоцима су 1. и 2. фебруара 2019. године уручена упозорења којим их тужени обавештава о постојању разлога за отказ због несавесног извршавања радних обавеза 10. јануара 2019. године и 18. фебруара донета су решења којима су тужиоцима отказани уговори о раду због повреде радне обавезе. Правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду П1 уз 1/2019 од 11.03.2020. године, која је потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1-уз 4/20 од 19.01.2021. године, поништена су решења туженог о отказу уговора о раду тужиоцима. У разлозима правноснажене пресуде утврђује се да су решења о отказу уговора о раду штетна радња у вези са узбуњивањем, да радње које тужени тужиоцима ставља на терет они нису предузели својевољно већ да су поступили по налогу претпостављених, те да је стога првостепени суд правилно поништио решења као незаконита. Утврђено је да су тужиоци због описаних радњи туженог у социјалном окружењу осећали пониженост, која је довела до повреде части и угледа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, будући да је у правноснажно окончаном поступку пред Основним судом у Новом Саду П1 уз 1/19, утврђено да је тужени доношењем решења о отказу уговора о раду према тужиоцима извршио штетну радњу у вези са узбуњивањем, првостепени суд је с позивом на одредбе чланова 5., 8., 22., 26. и 27. Закона о заштити узбуњивача, те члана 200. Закона о облигационим односима, нашао да је наведена штетна радња довела до повреде части и угледа тужилаца, те да тужиоцима припада право на накнаду нематеријалне због повреде части и угледа. Применом одредбе члана 26 став 1 Закона о

заштити узбуњивача, првостепени суд је обавезао туженог да пресуду објави у дневном листу који излази на целој територији Републике Србије са тиражом од најмање 100.000,00 примерака.

Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и закључио да је првостепени суд доноси пресуду правилно применио материјално право, те је оценио да жалба туженог није основана и из којих разлога. По оцени другостепеног суда, код утврђеног постојања штетне радње у вези са узбуњивањем, износи накнаде нематеријалне штете су правилно одмерени спрам околности конкретног случаја, посебно код чињенице да су тужиоци више година радили код туженог, те да им је он отказао уговоре о раду из разлога што су пријавили његово незаконито поступање опасно по здравље потрошача.

Према оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право када су усвојили тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа и објаву пресуде у средству јавног информисања.

Законом о заштити узбуњивача прописано је да је "узбуњивање" откривање информације о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера; да је "узбуњивач" физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем, поступком запошљавања, коришћењем услуга државних и других органа, носилаца јавних овлашћења или јавних служби, пословном сарадњом и правом власништва на привредном друштву; да је "штетна радња" свако чињење или нечињење у вези са узбуњивањем којим се узбуњивачу или лицу које има право на заштиту као узбуњивач угрожава или повређује право, односно којим се та лица стављају у неповољнији положај (члан 2. тачка 1., 2. и 7.); те да узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту (члан 23.).

Дакле, из цитираних законских одредби следи да је "узбуњивање" између осталог откривање информација о кршењу прописа. Узбуњивач, према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту. Циљ узбуњивања, односно откривања информација је заштита јавног интереса. Да би се радња предузета од неког лица окарактерисала као узбуњивање, неопходно је да информација која се открива указује да је угрожен јавни интерес. Услов за пружање судске заштите је да је према узбуњивачу предузета штетна радња у вези са узбуњивањем, а не у вези са његовим личним статусом или другим његовим правима. У случају доношења штете због узбуњивања, узбуњивач има право на накнаду штете у складу са законом који уређује облигационе односе.

Наиме, у конкретном случају, тужени је извршио штетње радње према тужиоцима у вези са узбуњивањем, а што је утврђено са ослонцем на садржину правноснажне пресуде Основног суда у Новом Саду ПП уз 1/2019 од 11.03.2020. године, донете у радном спору у коме је утврђено да решења о отказу уговора о раду тужиоцима представљају штетну радњу предузету у вези са узбуњивањем – откривањем информација од стране тужиоца о неправилностима у раду туженог.

Тужиоцима је због узбуњивања нанета нематеријална штета у виду повреде части и угледа, те је правилан закључак нижестепених судова да тужиоци имају право

на накнаду нематеријалне штете у складу са Законом о облигационим односима, која је правилно одмерена у складу са чланом 200. Закона о облигационим односима.

Неосновано се наводима ревизије указује да у поступку није доказана нематеријална штете у виду повреде части и угледа, а код утврђеног да су тужиоци због предметног догађаја у социјалном окружењу осећали пониженост, да им је нарушен субјективни осећај сопствене вредност и да су осећали осуду околине, што је довело до повреде части и угледа, при чему износи накнаде нематеријалне штете и налагање туженом да објави пресуду, и по оцени овог суда, представљају адекватну сатисфакцију за нематеријалну штету коју су тужиоци претрпели у конкретном случају.

Ревизијске тврдње представљају покушај супротног приказа чињеничног стања које би туженом ишле у прилог, али исте немају утемељење у чињеницама које су утврђене у спроведеном поступку.

Овај суд је приликом доношења одлуке имао у виду и остале наводе ревизије, али је оценио да су неосновани, јер суштински представљају понављање навода који су истицани у жалби против првостепене пресуде, а ове наводе је другостепени суд правилно оценио као неосноване и за ту оцену дао јасне и довољне разлоге, које у свему прихвата и овај суд.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић